להבין את הכשל | לקראת עוד הסכם באופק: זה מה שארה"ב צריכה

אימפריית הצללים של האיתוללות

ר. גיל צילומים: רויטרס, שאטרסטוק, ap

רמז עבה לעולם. כטב"מים איראניים מוצגים במהלך טקס שילובם של כלים חדשים במערך הקרבי של הצבא האיראני, במיקום לא ידוע באיראן

ק בימים האחרונים התרברב, שוב, נשיא ארה"ב דונלד טראמפ, בביטחון מוחלט, כשהוא משוכנע שהצליח להכריע סופית את המפלצת האיראנית: "שברנו לחלוטין את הצבא שלהם. הצי שלהם איננו, חיל האוויר שלהם איננו". בהצהרה נוספת בפני עיתונאים בבית הלבן, הוא הגדיל לעשות כשקבע: "איראן קרסה פיננסית וצבאית. מבחינה צבאית, הסיפור שלהם נגמר".

ההצהרות הללו מהוות המשך ישיר לקו זחוח, שאנן ומלא יוהרה עצמית שמוביל כבר חודשים ארוכים הממשל האמריקני, הבטוח שהחנק הכלכלי והמצור הימי לא השאירו למשטר האייתוללות שום סיכוי להתאושש. כך, למשל, לפני שלושה חודשים התרברב טראמפ בפני כתבים ואמר: "האיראנים מרוששים. אין להם כסף. הם אפילו לא משלמים לחיילים שלהם". הצטרף אליו שר האוצר האמריקני, סקוט בסנט, שהבטיח: "שאיפתנו היא לנתק כל צינור חיים כלכלי שמחזיק את המשטר העריץ הזה, עד שיישאר מבודד לחלוטין".

העיוורון המנטלי בוושינגטון הגיע לשיאו לפני כחודש ימים, כאשר הנשיא טראמפ הפגין תמימות מדהימה, סירב להאמין שישנן מעצמות על המסייעות לטהרן לחמוק מהסנקציות והצהיר בפומבי: "אם סין ורוסיה בכלל עושות זאת, מדובר ברמה נמוכה מאוד, אבל אני ממש לא מאמין שהן

נה להפנים על יכולות ההונאה המסוכנות של המשטר הרצחני בטהרן

כך פיצח אנליסט ישראלי את **מערך 5,000 חברות הקש** שהזרים מיליארדים וציוד צבאי לאיראן • בניגוד להצהרות המרגיעות בוושינגטון על קריסת הכלכלה האיראנית, תחקיר בינלאומי חושף **רשת עולמית משומנת שעקפה את הסנקציות**, דרך רוסיה, סין ואירופה • החוקר הישראלי שאיתר את הפרצה, **בהדלפת ענק מבנק המשטר**, מספר ל"יתד השבוע" כיצד משרד ההגנה האיראני רכש כימיקלים ומשאיות שיגור ללא העברות בנקאיות, ומומחי ביטחון מזהירים מפני **פתיחת הברזים בהסכם עתידי** וקוראים להדק את הפיקוח לפני שיהיה מאוחר מדי • אולי, רק אולי, ניתן "להתנחם" בעובדה שרשת ההברחות שנחשפה בתחקיר פעלה לפני המצור הנוכחי • **בלון האשליות של הסנקציות**

עושות זאת בכלל".

אלא שבלון האשליות וההצהרות המנופחות הללו התפוצץ בקול רעש גדול, עם פרסומו של תחקיר דרמטי ומטלטל על ידי סוכנות הידיעות הבינלאומית "רויטרס", ממנו עולה כי בזמן שה־מערב חגג את ניצחון המצור, בטהרן בנו בשקט ובנכלוליות רשת מתוחכמת וחובקת עולם של מסלולים עוקפים.

צנרת הטרור החשאית

שחור על גבי לבן, חושף התחקיר כיצד מתחת לאפם של מנגנוני המודיעין והאכיפה המשוכללים ביותר, הקימה איראן מערך חשאי חסר תקדים של יותר מ־5,000 סוכנויות קש וחברות צללים. דרך נתיבי ההברחה והלבנת ההון הפיננסיים הללו, שעברו בסין וברוסיה - בניגוד מוחלט להערכות טראמפ - ואפילו בלב יבשת אירופה, המשיכו לזרום באין מפריע מיליארדי דולרים ורכיבי נשק מתקדמים ישירות לתוך איראן.

ממדי הרשת הזו מלמדים שלא מדובר במבצע הברחות חובבני או מקומי, אלא במערך פיננסי חסר תקדים בהיקפו. אחד מאלו שעומדים מאחורי הפיצוח הדרמטי, הוא נועם בינשטוק, אנליסט בכיר בחברת הסטארט־אפ הישראלית "Analytics 240" המפתחת מוצרים ייחודיים לני־תוח וריכוז נתוני מודיעין על סיכוני טרור ומימונו, עבור לקוחות עסקיים וממשלתיים ברחבי העולם. החברה מתמחה במיפוי קשרים ופעילויות באזו־רים שבהם קיים מחסור חמור במידע גלוי, ומטבע הדברים, יכולותיה מעוררות עניין רב בקרב גופים בינלאומיים שונים שחסרי נגישות לנתונים מעין אלו.

בינשטוק, כלכלן ואנליסט המצוי בתחום זה כשנתיים וחצי, ובנוסף משמש כחוקר עמית במכון למחקרי ביטחון לאומי, מספר בשיחה ל"יתד השבוע" כי הגילוי הותיר אותו המום: "לא הייתי בהלם מעצם קיומה של רשת הברחות, אלא מההיקפים האדירים שלה. הייתי בשוק מוחלט מהסכומים. מצאנו בחשבונות הבנק הללו יתרות של למעלה ממיליארד דולר במטבע חוץ. צריך להבין מה המשמעות של מיליארד דולר במטבע זר עבור איראן הענייה: בכסף הזה הם משיגים כוח קנייה עצום, תקציבים שישמשו הן לייצור פנימי והן לרכש חיצוני של רכיבי טרור".

הגילוי המרעיש נולד במהלך עבודתו התו־בענית, בעת שבינשטוק ניסה לתמרן בינה לבין כתיבת עבודת דוקטורט אקדמית וטיפול בבנו שנולד, בתקופה שקדמה למלחמה, כשלפתע נתקל בכמויות אדירות של מידע אירני פנימי. החומרים כללו הדלפת ענק של חשבונות בנק שנשדדו ממחשבי "בנק ספה" (Bank Sepah), הבנק הרשמי של המשטר המנהל את תקציבי משמרות המהפכה ותשלומי הפנסיות והמשכו־רות לאנשיהם.

מידע זה נפרץ והופץ בערוצי תקשורת מקוונים ובזירות מידע ציבוריות ברשת, על ידי קבוצת האקרים המכנה עצמה "Codebreakers" - בפריצה שלדברי בינשטוק עשויה להיות תוצר של ממשלה זרה המבקשת לפגוע במשטר או של גורמים פנימיים באיראן העוינים את השלטון.

כאשר החל בינשטוק לנתח את אלפי החש־בונות של משרד ההגנה האיראני, הוא הבחין בתבנית שיטתית ומסודרת להפליא: כל החשבו־נות נפתחו תחת קוד זהה המתחיל באותיות MOD (ראשי התיבות של משרד ההגנה) ולאחריהן מספר בן חמש או שש ספרות, שנכתב במילים מפורשות ולא בספרות - נכלוליות שנועדה להטעות את מערכות הניטור של הבנקים, כך שנרשמו שמות פיקטיביים כמו "משרד ההגנה ארבע־מאות־עשרים־וארבע־אלף".

לכל הגופים הללו היה תאריך רישום היסטורי וכתובת פיזית זהה במרשם החברות הרשמי.

מעל ומתחת לפני הקרקע. תערוכה של ההישגים החדישים ביותר של התעשייה הביטחונית, במתחם לשכתו בטהרן

בינשטוק: "אני לא מכיר עוד מישהו בעולם שהגיע לזה. ייתכן שבגופי המודיעין הרשמיים הכירו חלק מהדברים, אבל הקרדיט על הפיצוח הציבורי מגיע לחברת הסטארט־אפ שלי 'Analytics 240', ושמה אכן מופיע בתחקיר של רויטרס".

"בתחקיר כיניתי את מה שהתגלה: 'הצנרת של האיראנים'. זו הצנרת החשאית שעומדת מאחורי הרכישות, ההברחות והכסף האיראני. הצינורות האלה משמשים אותם באופן קבוע באמצעות אלפי חברות קש. מן הסתם, מי שסוחר בעולם עם חברה כזו, אין לו שום דרך לדעת שהיא קשורה למערך הסנקציות. קשה מאוד להכניס אלפי חברות לרשימות שחורות ולעקוב אחרי כולן, כי יש אלפים. נגיד שחברה מערבית או סינית רוצה לסחור עם גוף כזה, היא לא יודעת בכלל במה מדובר. אומרים לה שזו חברה שמספרה במרשם החברות הוא 64283, לדוגמה, והיא בטוחה שהיא עושה עסקים לגיטימיים".

כיצד פועל הלכה למעשה הרכש הזה, ומה איראן מחפשת בשווקים הגלובליים?

"איראן לא בהכרח רוכשת כלי נשק מוכנים. יש לה תעשיית נשק מקומית מפותחת, היא אינה זקוקה לכך. במקום זאת, היא מתמקדת ברכישת חומרי גלם וכימיקלים. רויטרס הצליבה את הנתונים וחשפה, למשל, כי בחודשים שקדמו לפיצוץ הענק שאירע בנמל באיראן עוד לפני המלחמה, נרשמה רכישה עצומה של כימיקלים באותו אזור".

"החומרים הללו משמשים לייצור דלק טילים, אך מאחר שיש להם גם שימושים אזרחיים תע־שייתיים רגילים, הם מוגדרים כציוד דו־שימושי ומותרים כביכול לייבוא. האיראנים הם ה'מלכים' של השיטה הזו. הם מייבאים חומרים לגיטימיים, ומכינים מהם את הנשק אצלם בבית".

> **האנליסט נועם בינשטוק: "הייתי בהלם מההיקפים האדירים של רשת ההברחות האיראנית, מהסכומים האדירים. מצאנו בחשבונות הבנק הללו יתרות של למעלה ממיליארד דולר במטבע חוץ - כוח קנייה עצום ששימש הן לייצור פנימי והן לרכש חיצוני של רכיבי טרור עבור המשטר"**

מי מספק את חומרי הגלם? מל"ט איראני נראה במהלך מצעד יום הצבא הלאומי בטהראן (2024)

מה ישתנה בעקבות התחקיר, אם בכלל?

"אני יכול רק לקוות שהדברים ישתנו, אך זה אינו תלוי בנו אלא בגורמים בינלאומיים שצריכים להפעיל לחץ, שכן יש גבול ליכולת ההשפעה של ישראל. לזכותו של המודיעין הישראלי ייאמר, שגם כשהוא עולה על רשת כזו אין לו את כלי האכיפה שיש לאמריקנים. אנו כן רואים שהאמריקנים מנסים, בעקבות פרסום התחקיר, להרחיב את המצור שלהם על איראן גם להיבט יבשתי".

"אני מקווה שעכשיו, כשהרשת הזו נחשפה במלואה, העולם יבין שצורת ההסתכלות הנוכחית על הרכישות הללו שגויה, וכי יש צורך לנהל את המעקב בצורה שונה לחלוטין, להצליב נתונים ולהיות זהירים בהרבה. מצד שני, כאנליסט, אני חרד מפני מה שעלול לקרות אם נגיע חלילה לעסקה או להסכם מדיני עם איראן".

"כי אם בעיצומו של המצור והסנקציות הם חוגגים בצורה כזו ומזניקים את היבוא, קשה לד־מיין מה יתרחש ברגע שהברזים ייפתחו לחלוטין. זהו תרחיש מפחיד מאוד", מסכם החוקר נועם בינשטוק בנימה קודרת.

מאירופה לשדה הקרב

הממצאים מלמדים, כי לצד חומרים כימיים לייצור דלק טילים, איראן מתמקדת ביבוא שיטתי של משאיות כבדות המשמשות כמשגרים ניידים ומוסווים לטילים וכטב"מים מתאבדים. אחת הדוגמאות המקוממות ביותר בתחקיר, חושפת נתיב שעבר בלב אירופה.

סוחר מכוניות איראני המתגורר באיטליה רכש שש משאיות כבדות מדגם "איווקו" תמורת קרוב לחצי מיליון אירו, שיגר אותן לחברה מתווכת בדובאי, וזו דאגה להעבירן לנמל בנדר עבאס שבאיראן. המשאיות נמסרו בסופו של דבר לחברה המרכזית שמייצרת ומוכרת את הכטב"מים האיראניים לצבא רוסיה; מספרי הש־לדה התואמים לא הותירו מקום לספק. הנתונים מוכיחים כי סוכנות רכש איראנית אחת בלבד (MOD 346428) הצליחה לייבא בשיטה זו, לא פחות מ־435 משאיות כאלו בתוך פחות משנה וחצי.

באמצעות תצלומי לוויין וניתוח תיעוד חזותי מהרשתות החברתיות, הצליחה "רויטרס" לעקוב אחר כלי הרכב הללו עד למגרש מכס בפאתי טהרן. עדות ישירה לאפקטיביות של הרכש הזה, הגיעה היישר משדה המערכה: פיקוד המרכז של צבא ארה"ב (סנטקום) פרסם סרטון המתעד תקי־פה מהאוויר של משגר טילים איראני שהוסווה כמשאית אזרחית. מומחי ביטחון בינלאומיים של חברת Janes הבריטית שניתחו את הסרטון, קבעו חד־משמעית כי המשאית שנראית מתפוצצת לר־סיסים היא בדיוק מהדגם שאיראן ייבאה במסלול עוקף מאירופה.

הממצא המדהים ביותר בתחקיר נוגע לחסי־נות המוחלטת של מנגנון הרכש האיראני, שהוכיח כושר הישרדות פנומנלי דווקא ברגעי המשבר הקשים ביותר של המלחמה. בזמן שבמערב היו בטוחים שהמצור הימי המתהדק סוגר על נמליה של איראן ומותיר את צבאה חנוק ומנותק, בטהרן המשיכו העסקים להתנהל כמעט כרגיל.

על פי הנתונים המספריים היבשים שחושפת רויטרס, האשליה המערבית על שבירתה של איראן נולדה בעקבות צניחה זמנית בלבד. במרץ שעבר חלה ירידה חדה של כ־47% בהיקף הרכש החודשי ל־54 מיליון דולרים. אלא שבעוד בוושינגטון מיהרו לחגוג, האיראנים מצאו את המסלולים העוקפים, ובתוך חודשיים בלבד, במאי, זינק היקף היבוא בחזרה ועמד על לא פחות מ־77 מיליון דולרים.

ה"בוניאדים"

כדי להבין את עומק הכישלון המערבי, צריך לצלול אל נתוני העומק שסוכ־נות הידיעות חושפת. לא מדובר בכשל נקודתי, אלא במערכת משומנת להפליא שפועלת על בסיס עיקרון פיננסי פשוט אך מתוחכם. כמעט מאה אחוזים מהעסקאות, ליתר דיוק כ־97% מהמשלוחים שנבדקו, נסגרו לחלוטין ללא כל צורך בהעברת מטבע זר בין בנקים.

השיטה האיראנית מבוססת על מנגנון שבו הכסף עצמו כמעט אף פעם אינו חוצה גבו־לות פיזיים או עובר במערכות בנקאיות בינלאומיות, שם הוא עלול להדליק נורות אדומות במחשבי הפיקוח. תחת זאת, פועלת רשת סבוכה של קיזוזים פנימיים והחלפת סחורות. את החמצן הפיננסי הנוסף והנזיל משיגה טהרן באמצעות זרועות דיגיטליות, הכוללות ניצול שיטתי של זירות מסחר של מטבעות וירטואליים הפועלות ללא כל פיקוח, ולצידן רשתות ענק של הימורים בלתי חוקיים במרחב המקוון. כל אלו מייצרים למשטר זרם אדיר של מזומנים, הרחק מכל עין פקוחה.

חלק אדיר מהמנגנון הזה נשען על המבנה הכלכלי הפנימי של איראן, הנשלט באופן בלעדי על ידי אימפריות פיננסיות מעין־ממשלתיות ענ־קיות, המכונות "בוניאד" - קרנות סיוע אסלאמיות לכאורה. בראש הגופים הללו עומדים אנשי האלי־טה הדתית הקיצונית ומפקדי הצבא הבכירים.

כפי שחשף תחקיר מקיף של "רויטרס" כבר לפני יותר מעשור (לצד מסמכים של מערך הס־נקציות האמריקני), הקרנות הללו, שהוקמו מיד לאחר המהפכה האסלאמית ב־1979 באמצעות השתלטות דורסנית על נכסי משפחת המלוכה המודחת, הן כלי השליטה המרכזי של האייתו־לות. באמצעות רשת מסועפת של חלוקת ג'ובים, תקציבים וטובות הנאה, המשטר קושר אליו שם את קציני המפתח ושומר על נאמנותם.

דוגמה חדה ליכולת החדירה של רשת הרכש הצבאית לתוך מנגנוני התעמולה של המשטר, נמצאת בגוף המכונה "הקרן לשימור מורשת ההגנה המקודשת". תפקידה הרשמי הוא "חינו־כי" לכאורה, הפצת אידאולוגיית הג'יהאד בקרב ההמונים. אולם מסמכים פנימיים הוכיחו קשר ישיר וברור בין מנגנון התעמולה הדתי לבין שתי סוכנויות רכש צבאיות נפרדות לפחות.

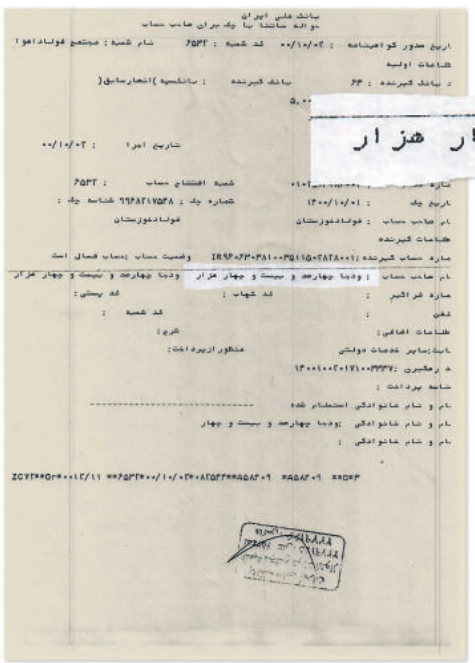
הקרן ה"תרבותית" משמשת, למעשה, צינור להעברות כספים פנימיים ולהלבנת הון מתוחכ־מת. כך, למשל, נתוני ההדלפות חושפים כי הקרן קיבלה לחזקתה משלוחים מסתוריים של רכיבים אלקטרוניים ויחידות קירור תעשייתיות, כאשר מספר זיהוי הלקוח על שטרי המטען היה שייך לאותה סוכנות רכש צבאית חשאית.

אופי ההנהגה של הקרן ה"חינוכית" הזו מס־גיר את מטרתה האמיתית: בחבר הנאמנים שלה יושבים מפקדי משמרות המהפכה מכל מחוזות המדינה. אחד הבולטים שבהם הוא תת־אלוף חסן שהווארפור, המפקד הכל יכול של כוחות העילית במחוז ח'וזסתאן, אזור רווי תסיסה אזרחית ומחאות קשות. יחידות תחת פיקודו הישיר היו אחראיות בעבר לטבח אכזרי וקטלני של מאות אזרחים ומפגינים שיצאו לרחובות במחאה על המצב הכלכלי. העובדה שזרוע תעמולה ודיכוי פנימית שכזו משולבת באופן ישיר ברשתות הרכש וההברחה הבינלאומיות של הטילים והכטב"מים, ממחישה בצורה הטובה ביותר כיצד ה"בוניאדים" האיראנים מחברים בין טרור עולמי,

תזהרו מאיתנו. המפקד העליון של צבא איראן, עבדול-רחים מוסאווי, בוחן כלי טיס בלתי מאוישים במהלך טקס קליטת כטבמים חדשים למערך הקרבי של הצבא האיראני, במיקום לא ידוע באיראן

"כל הסכם עתידי איתם", מסיק תא"ל קופרווסר, "חייב לכלול פיקוח הרבה יותר רציני, חודרני וקשוח מכל מה שהיה עד כה, וחייב להיות חלק בלתי נפרד מהתנאים. הבטחות שאין כוונה לממש, חבל על הנייר עליו הן נכתבות. ההסכם הקודם היה מזכר אי־הבנות, לא מזכר הבנות"

: ودجا چهارصد و بیست و چهار هزار

מסמך בנקאי איראני שנחשף בתחקיר רויטרס, ובו מופיע שמה של אחת מסוכנויות הרכש החשאיות של משרד ההגנה האיראני

"האזרחים רואים שהעולם שותק ושטראמפ פיזר הבטחות חלשות, בעוד כוחות העילית של משמרות המהפכה מגיעים בטנדרים חדשים שנקנו בכספי ההברחות הללו ויורים בהמונים"

עוקבים ומצלמים. תצלום לוויין מציג מגרש מכס בטהרן שבו חנו משאיות איווקו שיובאו עבור הצבא האיראני

שחיתות פיננסית ודיכוי פנימי רצחני.

נבוכים ומכחישים

חומרת הממצאים מתעצמת, כשמבינים שאיראן כבר לא מסתפקת ברכישת רכיבים בודדים, אלא פועלת באופן אקטיבי כדי להבטיח את עצמאותה התעשייתית בעתיד. נתוני היבוא הרשמיים חושפים, כי טהרן רוכשת מכונות עבודה מדויקות ומתקדמות ביותר, בעלות פוטנציאל לייצור עצמי של ציוד צבאי, הכוללות מחרטות ממוחשבות משוכללות, תנורי ענק ומאיצי חלקיקים לשימוש תעשייתי.

פרסום מסמכי המשלוחים ונתוני מאגרי הסחר הבינלאומיים מגלה, כיצד החומרים האסטרטגיים הללו זורמים למדינה באין מפריע: בספינות משא החוצות את הים הכ־ספי מכיוון רוסיה, בשיירות ענק של משאיות המגיעות מאזור מרכז אסיה, ובמטוסי מטען אזרחיים הטסים ישירות מסין.

כאשר פנתה סוכנות הידיעות רויטרס לקבלת תגובות מהמדינות שדרכן פועלת אותה רשת נכלולית, היא נתקלה בחומה בצורה של התנערות והכחשות גורפות. במשרד החוץ הסיני בחרו להתעלם לחלוטין מהמסמכים הפיננסיים והצהירו קצרות כי הם "אינם מודעים כלל למצב המתואר".

במוסקבה הגיבו בביטול דומה, וגורמים רשמיים ברוסיה טענו כי מדובר ב"שמועות ממוחזרות ושקריות". גם בבריסל, בירת האיחוד האירופי, מיהרו להתגונן מפני הממצאים המביכים. דובר מטעם נציבות האיחוד הכחיש כל העלמת עין וטען כי "מנגנוני האכיפה האירופיים הם מהקשוחים בעולם, ואין שום עדות לכך שחברות אירו־פיות מסייעות ביודעין למשטר בטהרן".

דווקא מול שרשרת העובדות המאיימת, מול קווי הייצור שמוקמים באיראן, מטוסי המטען מסין וההכחשות המתואמות של המעצמות, אפשר להבין את גודל המבוכה בעיקר של הממשל בוושינגטון, שמגיב בקלות ראש ומסרב להכיר במציאות המרה.

בהודעה הרשמית שפורסמה בתגובה לממצאים, מיהרה דוברת מטעם משרד האוצר האמריקני להתייחס בזחיחות מנו־תקת ומסרה כי ארה"ב "ניתקה את עורקי החיים הכלכליים של המשטר". הדוברת אף הוסיפה בהתרברבות חסרת כיסוי, כי "גם אם המשטר ימשיך בניסיונותיו הנואשים לעקוף את הסנקציות החזקות שלנו, לממן את תוכ־ניות הצבא והנשק שלו ולהשיג מטבע חוץ, אנחנו תמיד מקדימים אותו בעשרה צעדים".

הפער המדהים והבלתי נתפס בין ההצה־רות השאננות בבית הלבן לבין המציאות הקשה בשטח, מעלה את השאלה המרכזית, איך קרה שהמערב שוב נרדם בשמירה, בזמן שהאיראנים פשוט צחקו על הסנקציות כל הדרך אל הבנק.

סוד ההישרדות האיראני

לממצאי התחקיר המטלטלים ישנן מש־מעויות מודיעיניות ואסטרטגיות מרחיקות לכת, כפי שמנתחים שניים מבכירי המומ־חים בישראל, תא"ל (במיל.) יוסי קופרווסר, לשעבר ראש חטיבת המחקר באמ"ן ומנכ"ל המשרד לענייני אסטרטגיים, וכיום ראש מכון ירושלים לאסטרטגיה וביטחון, ופרופ' מאיר ליטבק, ראש מרכז אליאנס ללימודים איראניים באוניברסיטת תל אביב.

השניים מדגישים, כי הפער הבלתי נתפס בין התפישה בוושינגטון למציאות נובע מראייה מערבית מוטעית, הלוקה לעיתים קרובות בזחיחות מודיעינית ומסח־פקת בהטלת סנקציות בלי להבין את כושר ההסתכלות המרשים של האיראנים.

קופרווסר מציין כי הוא אינו מופתע מעצם קיומו של המנגנון, אלא בעיקר מתרשם מההיקף. לדבריו, היה ברור לחלוטין שהאיראנים יעשו כל שביכולתם כדי להפ־עיל רשתות הברחה. עם זאת, הוא מדגיש כי העובדה שמערכת שלמה המזוהה באופן כה מובהק עם משרד ההגנה האיראני, מבלי לנסות להסתתר כלל, ממשיכה לתפקד באין מפריע תחת רשתות גלויות, מחייבת בדיקה לעומק ומהווה סיבה חמורה לדאגה וכשל מודיעיני ישראלי ואמריקני כאחד.

"אם כוורת הדבורים הזו פעלה מתחת לאפם של האמריקנים, זו הוכחה שהמערכות שאמורות לטרפד ולסכל את הרשתות הללו פשוט נכשלו". כשנשאל קופרווסר כיצד מדינה מבודדת מצליחה להערים על מנגנוני המודיעין והאכיפה המתקדמים ביותר, הוא מסביר כי המשטר השקיע הון עתק בבניית התשתיות הללו, וכשמדובר בסכומים כאלה, הכסף מעוור עיניהם של אנשים.

האיראנים, לדבריו, מצטיינים בהונאה וביצירת מצגי שווא. בארכיון הגרעין

המשך בעמ' 31

בס"ד

מראי מקומות

"צורתא דשמעתא"

ספר ה'מראי מקומות' שכבש את עולם הכוללים בשנים האחרונות, לחם חוקם של גדולי מרביצי התורה

עכשיו בהוצאה חדשה ומהודרת על עניני:

ריבית | תערובות | נדה

מסודר • ממוקד • מקיף • יסודי

הספר שמשרת בנאמנות הן את לומדי הסוגיות והן את לומדי ההלכה בעיון

מציע את כל השיטות והצדדים בשפה ברורה וקולעת

חושף את נבכי הסוגיא במהירות ובהירות

"בספר קיימת תועלת מיוחדת, בהיותו ערוך באופן ייחודי - שמניח בפני הלומד את כל צדדי הסוגיא הנדונים והספיקות, אך נמנע מלהסיק מסקנות וחידושים, בכך משאיר ללומד תועלת מושלמת לעמול בבירור וליבון הסוגיות"

יפה נוף
ספרים

הוצאה והפצה: 'יפה נוף' ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ירושלים: חדש: קניון רמות קומת כניסה | מלכי ישראל 17 | ירמיהו פינת ברנדייס | צומת בר אילן 1 | נבעת שאול 28 | בית ונ הפסגה 50 | כנפי נשרים 31 **נוה יעקב:** פלג 1 **ביתר:** דרכי איש 5 בחניה (מול שטיבלאך המרכזי) **מודיעין עילית-קרית ספר:** אבני נזר 26 | שדי חמד 1 | הרב מפונביז' 1 **ברכפלד:** רבי יהודה הנשיא 29 **בית שמש:** חפציבה-בן איש חי 29 | חזון איש 17 | רמה א'-נחל שורק 31 מעל קרפור | רמה ד' סאן מול **בני ברק:** רבי עקיבא 130 | אהרונוביץ 19 | ברטנורא 3 | רבי עקיבא 47 | עזרא 45 | 'בית השם' סוקולוב 41 | לנדא 1 (אלתר לשעבר) **פרדס כץ:** המכבים 63 **אשדוד:** ענק הספרים - יוסי בן חלפתא 10 רובע ז' **פתח תקוה:** קהילות יעקב 4 גני הדר **אלעד:** רבי יהודה הנשיא 90 **לוד:** הרב אלישיב 8 גני איילון (אחיסמך) **קרית גת:** האדמו"ר מחב"ד פינת נתיבות שלום (בנין קרעטשניף) **רכסים:** סביון 39 (בנה ביתך) **נתיבות:** הארי"י 86 **אופקים:** חפץ חיים מול בית הכנסת אוהל משה **טבריה:** שפע חיים 6 **חיפה:** מיכאל 14 (**רחובות:** מנוחה ונחלה 4 **קרית מלאכי:** ז'בוטינסקי 43 **עפולה:** יצחק שדה 69 עפולה עלית **נתניה:** שער הגיא 14 (לשעבר שטרסר ספרים

סניפים חדשים: ירושלים: קניון רמות קומת כניסה | נתניה: שער הגיא 14 | קרית מלאכי: ז'בוטינסקי 43 | 'בית השם' סוקולוב 41 | בית שמש: רמה ד' סאן מול

YEFE.CO.IL // 1-599-581-581

גורם מכריע בהתפתחות העתידית של עיר הקודש. רעידת האדמה בתרפ"ז

בממון, ובעיקר היתה הרעידה יותר חזקה במקומות הישוב הערבי".

"גם הרבה ימים אחרי הרעש, היו עדיין העצבים מתוחים ביותר. נתפשטו שמועות שהרעש יישנה עוד פעם ועוד באופן יותר חזק, ואחדים עוד קבעו את זמן המדויק של הרעש השני בשלוש בלילה לפנות בוקר וכדומה, זה היה בכל ערי הארץ וכל האנשים כמעט האמינו לזה, ורוב התושבים יצאו ללון בשדה בלילה שאחרי הרעש. המצב הזה נמשך איזו שבועות, ובאמת נשנה הרעש באופן קל ביום ראשון י"ז בתמוז בשעה אחת־עשרה בבוקר, וביום ראשון כ"ד תמוז נשנה עוד פעם, אבל היו באופן קל ולא הביאו שום נזק".

"מה שלום כולכם?"

אותה רעידה שהורגשה היטב לבני הישיבה בחברון, הוזכרה במכתב ששלח ממיר שבפולין, ראש הישיבה מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל, לבני משפחתו ששהו בארץ הקודש. וכך הוא כתב: "ברכת חיים ושלום להוד כבוד אחי אהובי רבי אברהם שמואל ולכבוד גיסתי הכבודה הרבנית גולדה תחי' עם בנו הנחמד והיקר מר מאיר נ"י (אביו של הגאון הגדול רבי נתן צבי זצוק"ל א. ו.) לשמחת לבבי הגיעתני הבשורה הנעימה כי בנכם הנעלה והיקר מר מאיר נ"י בא לכלל גדלותו, גדול ממש בעז"ה, לזאת אבוא לברך אתכם בברכת מזל טוב, תזכו לראות ממנו רוב עונג ונחת ויהי לגאון גדול בישראל. הנני שולח לו מנחה למ־זכרת ליום שמחתו, עשרה שקלים, נזכה כולנו לבשר ולהתבשר בשורות טובות ישועות ונחמות תמיד. ולאחר זאת - גילו ברעדה, נבהלתי עתה מהשמועה כי גם בשבוע העבר הייתה רעידת אדמה בארץ ישראל: נא להודיעני תיכף מה שלום כולכם. אף שבחברון לא הייתה זאת, נא להודיעני אם כבר עבר..."

ביומן זיכרונותיו של רבי בנימין בר־קאי מהישיבה בחברון, מתועד הזיכרון הבא: "בפעם הראשונה בחיי הרגשתי רעידת אדמה, כשישבתי אצל מאיר שפירא (לימים משגיח ישיבת 'נחלת דוד' זצ"ל, אביו של הגאון המופלא רבי משה שפירא זצוק"ל), וביחד איתו הרגשנו פתאום שהרהיטים התחילו להתנועע במשך שתי רגעים בערך, וזו היתה רעידת אדמה".

כשהסטנדרים רעדו

מי שעוד למד אז בישיבה בחברון, ולימים עמד בראשה, היה הגאון הגדול רבי שמחה זיסל ברוידא זצוק"ל. בריאיון מיוחד שמסר ל"יתד נאמן" (מוסף שב"ק ערב פסח תשנ"ח) סיפר אנקדוטה אות־נטית, ספק־משעשעת: "הבית שגרנו בו בחצר שטרויס נפגע קשות לקח הרבה זמן לתקנו. פחד השתרר בקרב העם, הרגישות היתה נוראה. בתקופה ההיא למדתי בישיבת חברון, מקומי הקבוע היה בפינה ליד ארון הספרים, ופתאום שמעתי שהסטנדרים נופלים וריצה מבוהלת של בני הישיבה... נבהלתי ולבי נפל בקרבי: האם זו שוב רעידת אדמה? התגנב החשש ללבי".

"אך הריצה המבוהלת היתה ריצתם של הבחורים, שכדי להתקרב לבמה, כל אחד רצה להשיג מקום קרוב יותר. סטנדרים הועמדו על גבי ספסלים, ספסלים הוגבהו כמעט עד התקרה קומה על גבי קומה, כי מישהו הבחין שהסבא יורד להגיד שמועס בישיבה והתכונה הבהולה החלה. דיבורו היה שקט, כמעט בלחש, ומשום כך כולם רצו להתמקם כמה שיותר קרוב. כזה היה הצמא לשמוע את דבריו של הסבא מסלבודקה זצוק"ל, שלא להחמיץ אף מילה, להקשיב לכל הברה ולהפנים. וגם באמצע השיחה, מדי פעם נשמעו סטנדרים נופלים, ומגדל הרהיטים קרס על יושביו", סיים ראש ישיבת חברון את המעשה, המשקף את ההווי הלחוץ באותם ימים שאחרי רעידת האדמה האחרונה בארץ ישראל.

אימפריית הצללים של האייתוללות

המשך מעמ' 21

קופרווסר מציין כי הוא אינו מופתע מעצם קיומו של המנגנון, אלא בעיקר מתרשם מההיקף. לדבריו, היה ברור לחלוטין שהאיראנים יעשו כל שביכולתם כדי להפעיל רשתות הברחה. עם זאת, הוא מדגיש כי העובדה שמערכת שלמה המזוהה באופן כה מובהק עם משרד ההגנה האיראני, מבלי לנסות להסתתר כלל, ממשיכה לתפקד באין מפריע תחת רשתות גלויות, מחייבת בדיקה לעומק ומהווה סיבה חמורה לדאגה וכשל מודיעיני ישראלי ואמריקני כאחד.

"אם כוורת הדבורים הזו פעלה מתחת לאפם של האמריקנים, זו הוכחה שהמערכות שאמורות לטרפד ולסכל את הרשתות הללו פשוט נכשלו". כשנשאל קופרווסר כיצד מדינה מבודדת מצליחה להערים על מנגנוני המודיעין והאכיפה המתקדמים ביותר, הוא מסביר כי המשטר השקיע הון עתק בבניית התשתיות הללו, וכשמדובר בסכומים כאלה, הכסף מעוור עיניהם של אנשים.

האיראנים, לדבריו, מצטיינים בהונאה וביצירת מצגי שווא. בארכיון הגרעין שנלקח על ידי ישראל מאיראן - הוא מזכיר - נמצאו תיקים שלמים שתכליתם הונאת הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית. "הם שמים את כל היכולות שלהם בנושא הזה ולכן הם מצליחים", מדגיש קופרווסר, "אצלם זה הדבר הכי חשוב, בעוד שאצל אחרים בעולם זה אולי חשוב, אבל לא בראש סדר העדיפויות".

עם זאת, הוא מסרב להאמין שמדובר בעצימת עיניים מכוונת מצד אירופה, שכן למדינות המערב אין אינטרס לאפשר לאיראן לפתח מערכי טילים ויכולות גרעיניות שיאיימו בעתיד גם עליהן, אלא מייחס זאת לחוסר תפקוד של המערכת.

פרופ' מאיר ליטבק מחזק את הדברים הללו ומציין, כי התחקיר מהווה מכה קשה לרברבנות הממשל האמריקני, שהתפאר אך לפני חודש כי הכלכלה האיראנית תתמוטט בתוך שבועיים, בעוד העסקים מאחורי גבו משגשגים. לדבריו, אירן בנתה את הרשת בהדרגה במשך יותר מ־13 שנה (מאז 2013), תוך זיהוי חורים במערכת המערבית.

"הגאונות האיראנית משלבת בין שיטות מסורתיות של ה'בזאר' המקומי והחלפנים לבין הטכנולוגיות החדשניות ביותר". לפי ליטבק, כספי הרכש הללו מנותקים לחלוטין מכלכלת האזרחים המורעבת באיראן, הכור־עת תחת אינפלציה קשה ומתקשה ברכישת מוצרי יסוד. המשטר מנהל שתי כלכלות נפרדות ומשקיע את כל משאביו בהתעצמות צבאית, תוך דיכוי אכזרי של הרחוב.

למרות זאת, חשיפת התקציבים לא תצית מרד חדש, שכן "הציבור מוכה פחד וייאוש לאחר שהמשטר רצח בתוך יומיים כ־7,000 מפגינים בגל המחאות בסוף 2025. האזר־חים רואים שהעולם שותק ושטראמפ פיזר הבטחות חלשות, בעוד כוחות העילית של משמרות המהפכה מגיעים בטנדרים חדשים שנקנו בכספי ההברחות הללו ויורים בהמו־נים". באשר לאנשי הקשר בתפוצות, מסביר ליטבק כי "הם פועלים משילוב של תאוות בצע מסחרית לצד נאמנות אידאולוגית ודתית של הקהילות השיעיות בעולם".

לסגור את הברזים

בשורה התחתונה, מהי המשמעות הפרקטית של הממצאים הללו עבור ישראל והעולם? האם התחקיר מוכיח שאי אפשר להכניע את איראן רק באמצעות לחץ כלכלי, והאם ניתן בכלל לעצור את תמנון ההברחות הזה?

תא"ל (במיל.) יוסי קופרווסר: "זה לא שאי אפשר להכריע את איראן באמצעות לחץ כלכלי, אלא שזה הרבה יותר קשה ממה שהיו רוצים להאמין במערב. האיראנים יעילים מאוד ביצירת אפיקי יבוא וסחר חליפין, והם מוכנים לסבול ולהשקיע בכך משאבים עצו־מים. משום כך, התפיסה לפיה ניתן להכניע את המשטר בזמן קצר באמצעות לחץ כלכלי בלבד, היא בעייתית מאוד".

"הממשל בארצות הברית עשה ועושה הרבה; הם עצרו גורמים רבים וסיכלו הב־רחות, אך אם התמונה שהוצגה הינה נכונה, כמות אדירה של רכש בכל זאת התממשה מתחת לרדאר. היקף ההצלחות של המערב פשוט אינו מספיק, וצריך לעשות הרבה יותר".

"האיראנים תמיד ינסו למצוא את הפרצה הבאה, זה ברור לחלוטין, ולכן ישראל אינה יכולה לבסס את ביטחונה על רצונם הטוב. כל הסכם עתידי איתם חייב לכלול אמצעי פיקוח ובקרה הרבה יותר רציניים, חודרניים וקשוחים מכל מה שהיה עד כה, וחייב להיות חלק בלתי נפרד מהתנאים. הבטחות שאין להם שום כוונה לממש, חבל על הנייר שעליו הן נכתבות. להסכם הקודם קראתי מלכתחילה 'מזכר של אי־הבנות', ולא מזכר הבנות..."

"עם זאת, חשוב להבין שכיום ננקטים צעדים חסרי תקדים, כמו המצור הימי והעי־צומים הפיננסיים הכבדים. כל רשת ההברחות שנחשפה בתחקיר פעלה לפני המצור הנוכחי. לכן, לצעדים שננקטים עכשיו, שהם חמורים בהרבה מאלו שבעבר, יש סיכוי גבוה בהרבה להניב את הפירות המיוחלים ולבלום את חגיגת ההברחות הזו".

פרופ' מאיר ליטבק: "המציאות עצובה, והמצב בשטח גרוע בהרבה ממה שחשבנו. התחקיר מטיל פצצה, ובעיקר מראה שהמ־שטר ימשיך במעלליו על חשבון האזרחים הגוועים ברעב. בפועל, לא ניתן לעצור את המנגנון הזה לחלוטין. מול רשת עצומה של 5,000 חברות קש, גם אם ארגוני המודיעין המערביים יפעלו כעת ויסגרו כמה עשרות חברות, המשטר ימצא מיד חלופות חדשות וימשיך להתחמש".

"ובכל זאת, המסקנה היא שחייבים להגביר מאמצים כדי לנסות לחנוק את הת־מנון הזה. אי אפשר לחסל את הפעילות של האיראנים לגמרי, אך באמצעות מעקב נכון, הידוק הפיקוח והצלבת נתונים חכמה בהרבה, בהחלט ניתן יהיה לצמצם את הנזק בצורה משמעותית", הוא חותם בנימה אופטימית משהו.